

vergadering **C105**
zittingsjaar 2021-2022

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid

van 21 december 2021

(Wegens de coronamaatregelen werd deze vergadering via videoconferentie georganiseerd.)

**Vlaams
Parlement**

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Bart Tommelein aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de toegekende zones voor aquacultuur in het Marien Ruimtelijk Plan 2020-2026 – 887 (2021-2022)	3
VRAAG OM UITLEG van Bart Tommelein aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de nota over De Blauwe Cluster met aanbevelingen voor de ontwikkeling van maricultuur – 898 (2021-2022)	
VRAAG OM UITLEG van Cathy Coudyser aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de beleidsaanbevelingen over maricultuur in de nota over De Blauwe Cluster – 951 (2021-2022)	5
VRAAG OM UITLEG van Bart Tommelein aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het Frans-Britse visserijconflict en de gevolgen ervan voor de Vlaamse visserij – 899 (2021-2022)	9
VRAAG OM UITLEG van Stefaan Sintobin aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de compensatie voor landbouwers in de omgeving van de 3M-site in Zwijndrecht – 907 (2021-2022)	11
VRAAG OM UITLEG van Stefaan Sintobin aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de verdeeldheid in de Vlaamse Regering over de stikstofproblematiek – 939 (2021-2022)	15

VRAAG OM UITLEG van Bart Tommelein aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de toegekende zones voor aquacultuur in het Marien Ruimtelijk Plan 2020-2026 – 887 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: De heer Tommelein heeft het woord.

Bart Tommelein (Open Vld): Hoewel aquacultuur wereldwijd een van de snelst groeiende voedingssectoren is met een jaarlijkse groei van 6,8 procent sinds 1990, staat deze sector in en aan onze Noordzee, ondanks diverse initiatieven op het vlak van onderzoek, overleg en de oprichting van een aquacultuurplatform, nog in zijn kinderschoenen met slechts een handvol commerciële of proefprojecten.

Het Vlaamse regeerakkoord 2019-2024 stelt echter duidelijk dat aquacultuur een veelbelovende discipline is, ondanks enkele specifieke obstakels die overwonnen moeten worden. De vraag om deze problematiek aan te pakken werd tevens onderschreven door het Vlaams Parlement in de resolutie over de ontwikkeling van een duurzame en geïntegreerde aqua- en maricultuur in Vlaanderen.

Na een vraag vanuit de sector werden in het Marien Ruimtelijk Plan 2020-2026 maar liefst vijf zones toegekend waar de commerciële ontwikkeling van aquacultuur volop mogelijk is. Na jarenlang studiewerk zou de sector op deze manier effectief in het Belgische deel van de Noordzee tot commercialisatie kunnen overgaan.

Minister, hoe stimuleert u bedrijven actief in de aquacultuursector om een aanvraag voor de ontwikkeling van commerciële aquacultuur in een van deze zones in te dienen? Hebt u weet van aanvragen die momenteel voor deze zones zullen worden ingediend of voorbereid? Zo ja, door welke partners? Welke eventuele knelpunten ondervindt u binnen de sector om tot aanvraag over te gaan? In welke mate hebt u hiervoor een gezamenlijke strategie met uw federale collega bevoegd voor de Noordzee uitgebouwd? Zijn hiertoe al gesprekken geweest of gepland?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Tommelein, om de ontwikkeling van de aquacultuursector te stimuleren en bedrijven te ondersteunen voorzien we verschillende mogelijkheden voor financiële ondersteuning met Vlaamse en Europese middelen. Dat is natuurlijk vanzelfsprekend.

Concreet werden in het kader van toegepast onderzoek een aantal onderzoeksprojecten gesteund die gericht zijn op de technische en economische haalbaarheid van mariene aquacultuur in ons Belgische deel van de Noordzee.

Daarnaast is er een open loket voor het indienen van aanvragen voor investeringen in de productie van aquacultuur. We voorzien ook in de begeleiding van en gratis advies aan ondernemers door het ter beschikking stellen van een Vlaamse aquaconsulent, die voor aquacultuur op zee een beroep doet op extern advies en expertise van het Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek (ILVO) en UGent. Ondernemers kunnen bovendien een beroep doen op het netwerk van het Vlaams Aquacultuurplatform (VAP).

Op heden hebben we geen weet van nieuwe aanvragen voor concessies of vergunningen die ingediend zijn bij de federale autoriteiten. De enige toegekende gebruiks- en milieuvergunning is die voor een zeeboerderij in zone C van het

Marien Ruimtelijk Plan. De Vlaamse aquaconsulent kreeg enkele vragen van ondernemers, maar dit leidde tot nu toe niet tot ingediende projecten.

De voornaamste knelpunten waarmee men wordt geconfronteerd voor het opstarten van maricultuur zijn de hoge kosten, zoals de prijs voor de concessie, de kosten voor de opmaak van een milieueffectenrapport en de vergunningsaanvraag, investeringskosten voor de verankering en installatie van de kweekinfrastructuur, signalisatieverplichtingen, controles in het kader van de voedselveiligheid enzovoort. De risico's door de ruwe omstandigheden en de grote golfslag op onze Noordzee spelen daarbij ook een rol. De natuurlijke omstandigheden waaraan aquacultuur op zee onderhevig is, brengt de nodige uitbatingsrisico's met zich mee zoals bij stormen of algenbloei.

Alhoewel enkele recente onderzoeksprojecten al erg nuttige kennis hebben opgeleverd, is er nood aan meer kennis over de kweekomstandigheden zoals de kwaliteit van het water en de aanwezigheid van fytoplankton in deze zones.

In het ontwerp van het nieuw Nationaal Strategisch Plan Aquacultuur dat werd opgemaakt in overleg met de stakeholders, worden verschillende knelpunten naar voren gebracht.

Dit ontwerp werd reeds voorgelegd aan de federale autoriteiten. Daarnaast heeft De Blauwe Cluster dit voorjaar de niet-technologische hinderpalen voor mariene aquacultuur onder de loep genomen en publiceerde ze recentelijk zeven aanbevelingen.

In de volgende vraag om uitleg ga ik daar verder op in. Er was al een eerste gedachtewisseling over deze nota op de bijeenkomst van de Strategische Stuurgroep Aquacultuur (SSAQ). Ik kijk uit naar de breed gedragen en gezamenlijke aanbevelingen om over te gaan tot bijhorende acties.

De voorzitter: De heer Tommelein heeft het woord.

Bart Tommelein (Open Vld): Minister, u hebt een aantal knelpunten opgesomd en die zijn niet min. Ze moeten allemaal worden aangepakt en daar moeten we allemaal samen inspanningen voor leveren. Daarom zei ik daarnet al dat het maatschappelijk draagvlak voor goede contacten tussen de verschillende stakeholders heel cruciaal is. Als we dit maatschappelijk draagvlak kunnen creëren, niet alleen voor offshore, maar ook voor onshore, waarbij we duidelijk maken dat aqua- en maricultuur duurzaam moeten en ook kunnen zijn, dan staan we al een hele stap verder.

Minister, bovendien is de kritische succesfactor – dat weet ik vanuit mijn recent verleden, hoewel, wat is recent? – dat een goede samenwerking tussen de federale en de Vlaamse overheid tot goede resultaten kan leiden. Ik ben blij u te horen zeggen dat die contacten er wel degelijk zijn en dat De Blauwe Cluster daar ook een cruciale rol in speelt.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Tommelein, u stelde geen bijkomende vragen. Wel gaf u een aanvullende appreciatie die ik op mijn beurt apprecieer. Dank u wel.

De voorzitter: Wederzijdse appreciatie, collega Tommelein, u krijgt de kans om dit nogmaals te bevestigen.

Bart Tommelein (Open Vld): Ja, dat is ook zo.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Bart Tommelein aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de nota over De Blauwe Cluster met aanbevelingen voor de ontwikkeling van maricultuur – 898 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Cathy Coudyser aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de beleidsaanbevelingen over maricultuur in de nota over De Blauwe Cluster – 951 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: De heer Tommelein heeft het woord.

Bart Tommelein (Open Vld): In het voorjaar van 2021 heeft De Blauwe Cluster de hinderpalen op het vlak van de ontwikkeling van aqua- en maricultuur onder de loep genomen. Hoewel we in ons land heel wat kennis hebben ontwikkeld de laatste jaren, blijkt de stap naar een economisch rendabele sector nog steeds groot. Minister, u hebt daarnet aangehaald wat de hinderpalen zijn.

Op 1 december lanceerde de kenniscluster een nota met beleidsaanbevelingen. Het is het resultaat van een intensieve dialoog met de sector en stakeholders over het regelgevend kader en hoe dit wordt ervaren in de praktijk.

De knelpunten die de sector ervaart, situeren zich rond zeven aspecten: valorisatie van proefprojecten, signalatieverplichtingen, sanitaire controles, zones voor aquacultuur, financiële risico's, administratieve complexiteit en ongelijk speelveld. Op basis daarvan formuleerden we heldere en haalbare aanbevelingen voor de beleidsmakers. Denk maar aan de ontwikkeling van een warmtekaart maricultuur, een werkbaar kader voor proefprojecten, de oprichting van een verzekeringsfonds enzovoort.

De vraag om deze problematiek aan te pakken werd tevens al onderschreven door het Vlaams Parlement in de resolutie van mevrouw Coudyser, de heer Dochy en mezelf – ik som niet alle ondertekenaars op, enkel degenen die hier nu aanwezig zijn – over de ontwikkeling van een duurzame en geïntegreerde aqua- en maricultuur in Vlaanderen, die unaniem werd goedgekeurd door de plenaire vergadering van het Vlaams Parlement.

Minister, hoe reageert u op de nota met beleidsaanbevelingen van De Blauwe Cluster? Welke acties zult u ondernemen om een concreet gevolg te geven aan deze belangrijke aanbevelingen? Welke termijnen acht u haalbaar en realiseerbaar om de beleidsaanbevelingen om te zetten?

De Blauwe Cluster kaart ook de administratieve complexiteit aan tussen het Vlaamse en federale niveau inzake de ontwikkeling van aquacultuur. U hebt daar een ongelooflijke opportuniteit om de federale minister van de Noordzee – ooit was hij staatssecretaris voor Administratieve Vereenvoudiging – te vragen om zijn kennis en ervaring toe te passen om de complexiteit van dit dossier op zijn bevoegdheidsniveau definitief de wereld uit te helpen?

De voorzitter: Mevrouw Coudyser heeft het woord.

Cathy Coudyser (N-VA): Minister, ook ik wil graag verwijzen naar onze resolutie waarin we een aantal knelpunten hebben opgesomd die vragen om actie van het Vlaamse en het federale niveau, het liefst samen.

De Blauwe Cluster heeft een nota opgeleverd met een aantal knelpunten die collega Tommelein al heeft genoemd. In de nota staan ook mogelijke pistes voor oplossingen en die wil ik graag nog eens in de verf zetten.

De Blauwe Cluster meent dat de overheid moet voorzien in een werkbaar regelgevend kader voor proefprojecten dat toelaat dat de oogst van een aquacultuurpilotproject kan worden geconsumeerd. Nu moet die oogst helemaal worden vernietigd. Laat de consumenten dit toch maar consumeren zodat ze kennis kunnen maken met de lekkere aquacultuurproducten en de mogelijkheden voor de voeding. Zo kan de infrastructuur van het proefproject in stand worden gehouden voor opschaling naar commerciële projecten.

Met het oog op een gelijk speelveld acht De Blauwe Cluster het wenselijk om aan een studie bureau of kennisinstelling de opdracht toe te vertrouwen een benchmarkstudie uit te voeren van de wetgeving waaraan aquacultuurondernemingen in onze buurlanden moeten voldoen en daar eventueel input uit te sprokkelen voor bijsturing van de eigen wetgeving. Elk land heeft zijn eigen wetgeving en dat is allemaal heel specifiek, maar wie weet kunnen we uit een benchmark van de buurlanden een en ander leren.

De Blauwe Cluster pleit ook voor de creatie van zogenaamde mariparks, een door de overheid bij wet aangewezen productiegebied voor aquacultuur waarvoor via een sneltraject vergunningen worden toegekend aan meerdere ondernemingen die er elk specifieke kweekmethoden en aquacultuurproducten kunnen realiseren. Nu hebben we één vergunning in zone C, maar als ik het goed begrijp, moet de productie daar nog worden opgestart en dat zal stap voor stap gebeuren. In de eerste fase heeft men die zone niet nodig. Laat verschillende kmo's of bedrijven eerste stappen zetten in de commercialisering. Die kunnen we dan laten zien aan de hele sector en dan kunnen de investeringskosten worden gedeeld onder de verschillende bedrijven.

Vanzelfsprekend dienen deze mariparks te worden ingepland in gebieden in de Belgische Noordzee die fysicochemisch en biologisch geschikt zijn voor het kweken van aquacultuurproducten. Indien ze buiten de toegewezen zones in het huidige Marien Ruimtelijke Plan vallen, moet dit bij de volgende herziening van dit plan in overweging worden genomen. Dat lijkt me logisch.

De sector vraagt naar een samenwerkingsakkoord waarbinnen de Vlaamse en federale bevoegdheden inzake aquacultuur nog meer op elkaar worden afgestemd en verduidelijkt, met inbegrip van een duidelijk engagement om de nodige middelen vrij te maken voor de groei van deze sector.

Minister, ik neem aan dat u ook kennis hebt genomen van de nota van De Blauwe Cluster. U hebt de knelpunten opgesomd. Hoe kunnen we met de aanbevelingen op korte en eventueel op langere termijn aan de slag? Hoe ziet u het overleg met de federale overheid om de aangehaalde knelpunten die op het federale niveau moeten worden aangepakt, onder de aandacht te brengen en samen naar een oplossing te zoeken? Lijkt u dat nuttig, of is het een zoveelste samenwerkingsakkoord dat dan veel papier zal genereren, maar niet de goede resultaten?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Coudyser en Tommelein, de aanbevelingen zijn zeer uiteenlopend. Ik zal in mijn antwoord focussen op de grote thema's die werden aangehaald.

Ten eerste wordt op algemeen en wetgevingstechnisch vlak gewaarborgd dat de aquacultuursector, waartoe ook de maricultuur behoort, continu onder de aandacht komt op Vlaams niveau. Dit gebeurt vanzelfsprekend bij de opmaak van het nieuw

Nationaal Strategisch Plan Aquacultuur en het operationeel programma voor het nieuwe Europees Fonds voor maritieme zaken, visserij en aquacultuur (EFMZVA), maar ook bij gerelateerde initiatieven zoals onder andere de Vlaamse voedselstrategie en de Vlaamse eiwitstrategie.

Daarnaast is een vertegenwoordiging van de stakeholders verzekerd in de Strategische Stuurgroep Aquacultuur (SSAQ) van het Vlaams Aquacultuurplatform. Binnen deze stuurgroep hebben zij de mogelijkheid om beleidsgerelateerd advies te formuleren en knelpunten op wetgevend vlak aan te kaarten.

Ten tweede worden vanuit verschillende financieringskanalen zoals het Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij (EFMZV), het Vlaamse Financieringsinstrument voor de Vlaamse Visserij- en Aquacultuursector (FIVA) en het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO) ruime en flexibele steunmogelijkheden voorzien voor onderzoek en investeringen in de aquacultuursector. Daarnaast staat de Vlaamse aquaconsulent steeds ter beschikking voor de persoonlijke begeleiding van geïnteresseerde ondernemers. Indien noodzakelijk worden deze ondernemers met de bevoegde instanties in contact gebracht.

Ik verwelkom sowieso de voorgelegde nota omdat deze ongetwijfeld een goede basis biedt voor verdere dialoog en acties. Vorige week was er een eerste gedachtewisseling over deze nota op de bijeenkomst van de Strategische Stuurgroep Aquacultuur. Op korte termijn zullen de leden hun opmerkingen en aanbevelingen op de nota formuleren in een samenkomen na nieuwjaar, waarna de nota ook zal worden voorgelegd aan de Strategische Adviesraad voor Landbouw en Visserij (SALV). Ik kijk bijgevolg uit naar het vervolg van dit proces en een breed gedragen document met gezamenlijke aanbevelingen om daarna over te gaan tot bijpassende acties.

Over welke acties gaat het? Ik wacht eerst de terugkoppeling van de Strategische Stuurgroep en de SALV af om verdere acties te ondernemen en correct te kunnen inschatten. Daarnaast hebben veel van de geformuleerde beleidsaanbevelingen betrekking op domeinen waarvoor mijn federale collega's bevoegd zijn.

We bekijken nu – en dat interesseert me ook erg – de mogelijkheden inzake samenwerking tussen de Vlaamse en federale bevoegde entiteiten, om waar mogelijk te komen tot een structurele aanpak. Het is absoluut de bedoeling om dit gestructureerd te doen, maar ik wacht eerst de adviezen af en dan zetten we de administraties samen, en daarna is het mijn beurt.

De voorzitter: De heer Tommelein heeft het woord.

Bart Tommelein (Open Vld): Minister, een zaak is duidelijk: het is het woord van het jaar, maar ook in de aqua- en maricultuur is er een ongelooflijke knaldrang, toch zeker bij mij.

Dit bijzonder interessante advies met beleidsaanbevelingen heb ik ook bekeken en ik wil toch even focussen op drie specifieke zaken daaruit. De proefprojecten op zee brengen enerzijds hoge installatiekosten met zich mee, maar als ze afgelopen zijn, moeten ze ook worden ontmanteld om bij voortzetting van het project toch weer te worden heropgebouwd.

Het is toch wel bijzonder vreemd dat dit soort investeringen niet kan worden gevaloriseerd na afloop van het proefproject. Dat werkt niet alleen voor de ondernemers, maar ook voor de consumenten prijsverhogend. Ook de overheid heeft daar geen enkele baat bij.

Naast hoge investeringskosten wordt de sector geconfronteerd met risico's als gevolg van extreme weersomstandigheden of rampen. Als zulke calamiteiten zich voltrekken, is het niet ondenkbaar dat maricultuuractiviteiten tijdelijk moeten

worden stopgezet. Dan is er geen financiële steun voor de vroegtijdige en noodgedwongen stopzetting van de installaties, en voor het vergoeden van schade als gevolg van natuurfenomenen.

Omdat we in Vlaanderen nog geen traditie met maricultuur hebben, is het toch belangrijk dat we ons spiegelen aan onze buurlanden en goed bekijken wat zij doen, hoe ze dat doen en hoe we voor- of achterlopen op hen. Daarom zijn een goede benchmarking en opvolging noodzakelijk.

Minister, ik beperk me tot deze drie concrete zaken uit het advies van De Blauwe Cluster om toch aan te geven dat dit nieuwe risicovolle ondernemerschap ten volle moet worden ondersteund vanuit de overheid. We moeten daarin geen afwachtende houding aannemen, maar een stimulerende houding. We moeten vooruitgaan. Daarom gebruik ik ook het woord 'knaldrang'. Er moet iets bewegen op het terrein.

Minister, mijn bijkomende vraag is of u mijn knaldrang deelt en op welke manier u dit ondernemerschap wil flankeren zodat de mensen wel degelijk de stap naar maricultuur durven zetten en dat die hindernissen worden weggewerkt. Welke rol kunnen ervaringen met buurlanden spelen?

Ik heb toch altijd een beetje schrik dat als wij het niet doen, de buurlanden alsmaar verder gaan uitlopen en dat het dan te laat zal zijn. Met andere woorden, zult u gebruikmaken en werk maken van benchmarking?

De voorzitter: Mevrouw Coudyser heeft het woord.

Cathy Coudyser (N-VA): Collega Tommelein, ik voel diezelfde knaldrang voor de aquacultuur. Het is een sector met heel veel potentieel op verschillende vlakken, ook voor Vlaanderen. We hebben al heel veel geïnvesteerd in die sector, vooral in het opbouwen van kennis. Nu is het moment om die bedrijven dat te laten vermarkten. Daar zijn uiteraard risico's aan verbonden. Op het Vlaamse niveau moeten we met flankerend beleid echt wel oplossingen kunnen vinden. Dat hoeft niet meer zo heel lang te duren.

Ik ben ervan overtuigd dat we via een benchmark altijd kunnen leren van de burens. Ook dat moet niet al te lang op zich laten wachten. Via het Departement Buitenlandse Zaken en onze Vlaamse diplomaten kunnen we al een eerste basisrapport vragen van hoe de buurlanden de aquacultuursector aanpakken. Die zit nu in de fase dat het moet worden vermarkt en ik heb de indruk dat ze daar nog beter in slagen dan wij. Het heeft te maken met onze complexe staatsstructuur en de samenwerking met het federale niveau, die nodig is. Dat mag ons echter niet verlammen. Een gestructureerde aanpak met het federale niveau zou inderdaad zeer goed zijn.

Minister, ik begrijp dat u daarover met De Blauwe Cluster na nieuwjaar van gedachten zult wisselen, en dat u dit aan de SALV zult bezorgen, en dat u op basis daarvan zult voortwerken. Een aantal zaken kunnen zeker al snel in gang worden gezet.

De voorzitter: Minister Crevits, we luisteren even hoe het met uw knaldrang zit.

Minister Hilde Crevits: Ik probeer geen zeer uiteenlopende associaties bij het woord knaldrang te verzinnen. Ik ben eigenlijk blij dat er over de partijgrenzen heen wordt gevraagd om zeer goed samen te werken met de federale overheid. Ik ben het daar eigenlijk ook mee eens.

Die proefprojecten op zee moeten worden ontwikkeld, dat klopt. Voor het project Edulis voor mosselkweek tussen de windturbines heb ik zelfs het projectbedrag verhoogd, om met dezelfde infrastructuur meer gegevens te bekomen. Het is uiteraard de concessionaris die hiervoor de modaliteiten bepaalt. Weet dat ik zeer geïnteresseerd ben om in de zone tussen de turbines iets nuttigs en relevants te kunnen doen.

De weersomstandigheden op de Noordzee zijn onguur. De golfslag is groot. Het is dus inderdaad een risicovol ondernemerschap. Dat zijn de conclusies van dat project Edulis. Het is dus belangrijk om eerst goed onderzoek te doen vooraleer we knallen. Anders zou die knaldrang wel eens in de mist kunnen geraken.

Ik heb al meermaals gesteld dat ik grote kansen zie voor de commerciële aquacultuur in Vlaanderen. Daarom investeren we in de blauwe economie, waar er economische opportuniteiten zijn en waar we moeten op inspelen.

Bedrijven kunnen terecht bij De Blauwe Cluster en bij de Strategische Stuurgroep Aquacultuur voor begeleiding. Het Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek (ILVO) volgt de ontwikkelingen in het buitenland op de voet en neemt ook deel aan internationaal onderzoek.

Dan is er nog de vraag over de vergelijking met het buitenland. Onze Vlaamse kust kent geen baaien op dit ogenblik en dat maakt een groot verschil met veel projecten in het buitenland. Zowel in het toekomstig Europees Fonds voor maritieme zaken, visserij en aquacultuur, als in de Vlaamse FIVA-middelen voorzie ik ook echt middelen voor onderzoek en investering in aquacultuur, zowel aan land als op zee. Het is echt mijn bedoeling om hier verder op in te zetten en absoluut bruggen te slaan naar de federale overheid.

Collega Tommelein, ik ben heel blij dat 'knaldrang' het woord van het jaar is, want stel u voor dat dit een van de vorige jaren was geweest, dan was het samsonseks, tentsletje, swaffelen. Als ik dan toch moet kiezen, geef me dan maar knaldrang om te gebruiken in deze commissie.

De voorzitter: Minister, vorig jaar was het woord wel knuffelcontact volgens mijn informatie.

Minister Hilde Crevits: Ja, maar er zijn er al andere geweest ook.

De voorzitter: De heer Tommelein heeft het woord.

Bart Tommelein (Open Vld): Minister, het mag duidelijk zijn dat we dit op de voet zullen volgen en geregeld zullen evalueren, en ook dat we terugkomen om naar een stand van zaken te vragen. We gaan ons daarin vastbijten.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Bart Tommelein aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het Frans-Britse visserijconflict en de gevolgen ervan voor de Vlaamse visserij – 899 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: De heer Tommelein heeft het woord.

Bart Tommelein (Open Vld): Minister, eind vorig jaar werd het postbexit-akkoord gesloten tussen het Verenigd Koninkrijk en de Europese Unie. Er werd in bepaald dat Europese vissers kunnen blijven werken in sommige Britse wateren als ze een vergunning hebben. Daarbij moeten ze kunnen aantonen dat ze er eerder al hebben gevestigd.

In antwoord op de parlementaire vragen in de commissie Visserij van 20 oktober 2021 bleek dat vijf Belgische vissersvaartuigen nog steeds wachtende waren op hun vislicentie voor de Britse twaalfmijlszone.

In een artikel in de Krant van West-Vlaanderen – minister, u leest dat ook, net als mevrouw Coudyser en de voorzitter en ik, en nog een paar anderen – van 2 december 2021 blijkt alvast hoe desastreus de gevolgen zijn voor deze getroffen vissers. De vissers moeten namelijk in coronatijden zoeken naar alternatieven, maar die blijken onder meer door de hoge brandstofprijzen allesbehalve evident te zijn.

In de Krant van West-Vlaanderen liet u ook optekenen dat er voor drie van de vijf hangende aanvragen reeds in het voorjaar gedetailleerde motiveringen werden ingediend. Voor de twee overige zou momenteel worden gewacht op het antwoord van de drie lopende motiveringen. Binnenkort zou er ook nog een zesde licentie-aanvraag worden overgemaakt van een ander schip dat in 2018 voor de Britse kust is gezonken.

Minister, wat is de huidige stand van zaken in de discussie rond de toegang tot de Britse wateren voor onze Belgische vissers? Welke initiatieven werden al genomen om tot een oplossing te komen? Hebt u acties gepland om voor de resterende vijf dossiers een licentie te bekomen? Worden er inmiddels bijkomende acties overwogen vanuit de Europese Unie? Zo ja, welke?

De voorzitter: Minister Hilde Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: De toegang tot de Britse zes- tot twaalfmijlszone werd voor zeventien vaartuigen bekomen kort na de Brexit. Voor zes andere bleef de vergunning uit. De voorwaarde voor een vergunning is dat het vaartuig voldoende activiteit in Britse wateren kan bewijzen voor vier opeenvolgende jaren tussen 2012 en 2016.

Over de diverse dossiers is er altijd uitvoerig overleg geweest met de betrokken diensten van de Europese Commissie. Begin vorige week haalde ik de problematiek van de licenties nog eens aan op de Europese visserijraad, waarbij we alle dossiers een voor een ten gronde hebben besproken, en met resultaat. Want ik heb goed nieuws, collega Tommelein. We hebben een vislicentie bekomen voor Lady Fortuna. Het gaat hier om de Oostende 34. De Lady Fortuna is het vervangend vaartuig voor de Oostende 13 Morgenster, die in 2018 is vergaan. De boot is vergaan, er is een nieuwe boot gekomen en Lady Fortuna heeft geluk want dit is op de valreep geregeld geraakt.

Voor één vaartuig kon de vergunning eerder al worden bekomen na rechtstreeks overleg met het Verenigd Koninkrijk en de Europese Commissie. Hier wordt het overlijden van de schipper aanvaard als overmacht. Sorry, collega, maar dat zou er nog maar aan mankeren. Ik ben er op de laatste vergadering een beetje kwaad voor geworden dat men soms zo grof doet om dingen niet te aanvaarden. Je kunt er niets aan doen dat je overlijdt, je kunt er niets aan doen dat je boot vergaat.

Maar er is nog een probleem. Voor een derde vaartuig werd voldoende aanwezigheid in de referentieperiode erkend, doch het vaartuig voldeed op dat ogenblik om technische redenen niet aan de voorwaarden. Dat is dus nog een probleem. De combinatie van de grootte van het vaartuig met de gebruikte vistechniek is verboden binnen de twaalfmijlszone. Dit vaartuig zou het recht op activiteiten wel mogen uitoefenen als het een andere vistechniek installeert of als het wordt vervangen door een korter vaartuig. Er zijn op dit ogenblik nog drie dossiers waarvoor ik op een vergunning blijf aandringen.

De acties dan. Ik heb zonet de acties vermeld die tot resultaten leidden. Voor een van de overblijvende vaartuigen kan een vergunning enkel worden bekomen als de reder bijkomende informatie aanlevert over activiteiten tijdens de referentieperiode. Hier wordt nu op gewacht. Voor de twee overige vaartuigen wordt overmacht ingeroepen, zoals oplopen van schade, brand, langdurige periode nodig

voor herstel. Elke week wordt door mijn medewerkers overlegd met de Europese Commissie om tot een oplossing te komen.

Zoals ik al aanhaalde, hebben we het probleem ook ten gronde besproken op de visserijraad. Daar kon ik bekomen dat er binnen Europa een juridische toetsing ten opzichte van het brexitakkoord zal komen voor de dossiers die net uit de boot vallen, om in de terminologie te blijven. Ik kreeg opnieuw het persoonlijk engagement van de Europese commissaris om te blijven onderhandelen met het Verenigd Koninkrijk over onze specifieke dossiers.

Het gaat, maar het is net geen processie van Echternach. We geraken stelselmatig een beetje vooruit.

De voorzitter: De heer Tommelein heeft het woord.

Bart Tommelein (Open Vld): Minister, dank u wel voor het antwoord.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Stefaan Sintobin aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de compensatie voor landbouwers in de omgeving van de 3M-site in Zwijndrecht – 907 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Minister, ik heb deze vraag al eerder gesteld in de commissie Landbouw en op andere niveaus, en u liet verstaan dat landbouwbedrijven die werden getroffen door de verontreiniging op de 3M-site moesten worden gecompenseerd. In de commissie van 15 september hadden we het daar ook over en het was toen nog onduidelijk hoe een en ander zou worden aangepakt en dan vooral de rol van 3M zelf.

Ik heb het genoeg om lid te zijn van de PFOS-commissie en daar werd op 3 december door 3M bevestigd dat zij bereid waren de getroffen landbouwers te compenseren. Eerder had 3M al laten weten dat ze een soort van provisie hadden voorzien en dat ze indien nodig het bedrag zullen verhogen. Dat verbaasde me een beetje, want ik heb dit toen begrepen als dat 3M liet uitschijnen dat het al in contact stond met de landbouwers.

Om privacyredenen kon 3M nochtans geen rechtstreeks contact nemen en onderhandelen met individuele landbouwers. Ik had ervoor gewaarschuwd in de commissie dat het geen goede zaak zou zijn als 3M rechtstreeks met de landbouwers zou onderhandelen. Op de laatste PFOS-commissievergadering werd 3M vertegenwoordigd door elf mensen, jawel, elf mensen, en advocaten. U kunt zich voorstellen hoe individuele landbouwers zouden worden overdonderd door een heel comité van 3M.

Minister, tenzij ik dit de vorige keer heb gemist, heb ik ondertussen begrepen dat er een stuurgroep is aangesteld om een en ander uit te klaren. Wie maakt er deel uit van die stuurgroep? Graag krijg ik een toelichting bij de stand van zaken van de besprekingen in de stuurgroep. Wat zijn de criteria om compensaties vast te leggen?

Het is natuurlijk niet vanzelfsprekend om een-twee-drie schadevergoedingen toe te kennen aan landbouwers op korte termijn. Natuurlijk pleit ik daarvoor, maar het is goed mogelijk dat de negatieve impact van de vervuiling door 3M op landbouwbedrijven ook volgend jaar en het jaar daarop, en zelfs nog langer duurt. Sommige

bedrijven zijn haast hun volledige cliënteel kwijt, waardoor het enorm moeilijk is om het vertrouwen van de klanten terug te winnen. Over hoeveel landbouwbedrijven spreken we nu exact? Wordt het tot deze bedrijven beperkt? Landbouwers zitten te wachten op een eerste compensatie. Wanneer zullen ze die krijgen? Hoe moet het daarna verder?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Sintobin, de stuurgroep bestaat uit vertegenwoordigers van 3M en vertegenwoordigers van de landbouworganisaties Boerenbond, Algemeen Boerensyndicaat (ABS), Steunpunt Korte Keten en BioForum vzw.

De stuurgroep wordt gecoördineerd door PFAS-opdrachthouder Karl Vrancken, samen met zijn team dat voor deze opdracht tijdelijk wordt versterkt met een expert van het Departement Landbouw en Visserij.

Er wordt momenteel een compensatieregeling uitgewerkt tussen 3M en vertegenwoordigers van onze landbouwers. De opdrachthouder, Karl Vrancken, leidt dit overleg in goede banen en hij doet dat goed. Als overheid staan wij op dit ogenblik buiten deze regeling. Die regeling wordt tussen 3M en de boeren gemaakt. In het verleden vroeg u ook al dat de boeren daarbij worden begeleid zodat ze niet alleen staan. Wel, iemand van het departement begeleidt hen.

De stuurgroep kwam sinds oktober al vier keer samen en staat dicht bij een akkoord over de compensatieregeling. Momenteel wordt die regeling concreet uitgewerkt. Principes afspreken is gemakkelijk, maar dan op het niveau van elke boer in detail gaan, dat is natuurlijk moeilijker.

Er is natuurlijk pas een akkoord wanneer de volledige procedure is uitgewerkt. Op dat moment zal duidelijk worden gecommuniceerd naar alle betrokkenen over de inhoud van de regeling en de timing ervan. Het is gevaarlijk om over een timing te spreken, want u gaat me daarop pakken – ik ken u ondertussen –, het is ook logisch dat u dat doet, maar het is ook logisch dat u het vraagt. Kijk, ik hoop oprecht dat de regeling uitgewerkt zal zijn in de loop van januari en dat we de procedure in de eerste jaarhelft van 2022 kunnen afronden.

Collega Sintobin, ik zeg dit met de nodige schroom, maar ik durf het wel zeggen omdat de gesprekken niet zo slecht lopen. Mochten ze slecht lopen, dan zou ik dit zeker niet zeggen. De inspanningen die worden geleverd, zijn wel groot.

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Minister, uw antwoord is hoopgevend. Ik ben toch al een beetje gerustgesteld te horen wie er allemaal deel uitmaakt van de stuurgroep en dat Karl Vrancken dat begeleidt. Dat zorgt voor vertrouwen. In mijn volgende vraag om uitleg kom ik nog terug op tijdstippen, maar, inderdaad, het is altijd gevaarlijk om een tijdstip voorop te stellen. U spreekt over januari, dat zou vrij goed zijn natuurlijk.

Ik heb nog een bijkomende vraag. Het is niet zo evident om de compensaties vast te leggen als er bepaalde criteria zijn waaraan iets moet voldoen. Het is moeilijk om bedragen vast te leggen. Hoe wordt dat behandeld? Het ene dossier is ook het andere niet. Welke criteria zijn er om te bepalen wat de bedrijven krijgen?

Wanneer ze in januari bijvoorbeeld een eerste compensatie krijgen, is dat dossier dan afgesloten? Of kunnen landbouwers na een jaar bijvoorbeeld zeggen dat ze nog altijd nadeel hebben van de vervuiling door 3M? Kunnen ze 3M dan nog aanspreken om meer compensaties te krijgen?

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, ik heb niet gehoord over hoeveel bedrijven het precies ging. Dat had ik graag nog vernomen want er wordt nu in een dichte straal rond 3M onderzocht, maar er zijn ook bedrijven die wat verder van 3M liggen en die ook veel nadelen ondervinden van heel deze PFOS-affaire, zeker biobedrijven. Over hoeveel bedrijven gaat het nu precies? Welke straal is meegenomen in de onderhandelingen?

In de onderzoekscommissie hebben we gehoord dat 3M 5 miljoen euro beschikbaar houdt voor de compensatie van landbouwers. In de pers en de verklaring van 3M verscheen eerst het bedrag van 25 miljoen euro. Als we dan doorvroegen, bleek dat eigenlijk maar te gaan over 5 miljoen euro die ze nu voorlopig hebben voorzien.

Minister, hebt u een zicht op basis waarvan dat bedrag van 5 miljoen euro is afgebakend? Denkt u dat dat voldoende zal zijn om een eerste schadevergoeding aan de landbouwers uit te keren? Eerlijk gezegd lijkt me dat niet zo heel veel te zijn.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Minister, enkele maanden geleden heb ik deze vraag ook gesteld uit bezorgdheid voor de landbouwers die hun inkomen zagen slinken naar nul euro door de problemen met de gronden rond 3M. Ik ben blij dat u zo snel in overleg bent gegaan zodat er zo spoedig mogelijk met experts rond de tafel kan worden gezeten om de landbouwers te ondersteunen om het gesprek met 3M te kunnen aangaan.

3M heeft inderdaad een engagement uitgesproken om tot resultaten te komen en om de schade te vergoeden. 5 miljoen euro hebben ze nu al opzijgezet. De vraag is wel gesteld over welke schade we nu spreken en hoe duurzaam de oplossing is waaraan nu wordt gewerkt. Wordt er in fases gewerkt?

We hebben nu inkomensverliezen, landbouwers zitten in de miserie, er zijn nu gezinsdrama's omdat inkomens volledig wegvallen. Als het gaat over de vervuiling, dan is de vraag of ze hun bedrijven in de toekomst nog kunnen uitbaten of moeten die volledig worden uitgekocht? Zal het gebied in de toekomst nog in aanmerking komen voor landbouwactiviteiten? Welke ingrepen moeten er dan gebeuren? Op welke manier wordt de schade nu bekeken? Is er op korte termijn een eerste fase? Vervolgt dat met een duurzaam luik en wordt dat ook expliciet opgenomen? Welke rol speelt Vlaanderen daarin, zodat we tenminste tot een duurzame oplossing komen en dat 3M de landbouwers niet zomaar afkoopt en dat de landbouwers op de lange termijn niet met de problemen blijven zitten?

De voorzitter: De heer Nachtergaele heeft het woord.

Joris Nachtergaele (N-VA): Minister, in het debat dat we hier enkele weken geleden hebben gehad, kwam vooral de vraag naar voren om op een collectieve manier te onderhandelen, en te vermijden dat de landbouwers individueel voor een batterij advocaten worden geplaatst en dan snel achteloos iets ondertekenen.

De oprichting van de stuurgroep is een goede zaak. Daarmee hebt u geantwoord op de vragen die enkele weken geleden werden gesteld en dat is zeer hoopgevend.

Het is belangrijk dat er snel wordt uitbetaald, maar ik wil toch een nuance aanbrengen. In zulke zaken is snelheid niet altijd een zegen. We moeten heel goed proberen te vatten wat het probleem is, niet alleen wat de geleden schade betreft, maar ook voor wat de gedeelde winsten en de toekomstige potentiële schade voor die bedrijven mogelijk inhoudt. We moeten heel goed kijken welke juridische

angels er in zo'n akkoord vervat zitten. Daarom is het goed dat we collectief optreden, want dat maakt dat de landbouwers sterker staan in die onderhandelingen.

Ik wil hier niet blind aansturen op snelheid, maar vooral op degelijkheid. We moeten ervoor zorgen dat die landbouwers ook op lange termijn beschermd zijn, en dat ze geen zaken tekenen waar ze achteraf spijt van hebben.

Het is een heel moeilijk dossier dat heel snel evolueert, met constant nieuwe inzichten. De situatie vorig jaar was niet de situatie van vandaag, en we weten ook niet waar we volgend jaar zullen staan. Ik zou dan ook durven pleiten voor voorzichtigheid.

Collega Dochy heeft de vorige keer de techniek van subrogatie naar voren gebracht. Minister, u hebt toen gezegd dat u dat zou onderzoeken. Ik veronderstel dat dat nu van de baan is, en dat u nu volledig inzet op de stuurgroep en die manier van werken.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Sintobin, het is net met die criteria dat de stuurgroep werkt. Men kan zich wel vinden in de principes, maar het venijn zit altijd in de staart, en dus in deze zaak in de details. Het is van belang dat alles op individuele basis goed wordt doorgerekend. Ik kan nog niet vooruitlopen op de concrete uitwerking, want dat is net wat in die stuurgroep gebeurt.

Het maakt ook deel uit van de onderhandelingen. Het departement adviseert die onderhandelingen om zo objectief mogelijk normbedragen te kunnen gebruiken. Het is niet zo dat de boeren er alleen voor staan. Onze mensen van de administratie adviseren hier ook mee.

Mevrouw Schauvliege, ook de perimeter maakt deel uit van de sectorbesprekingen die op dit ogenblik lopen. Ook over de wijze waarop de bedrijven zijn geselecteerd, wordt er onderling gediscussieerd in het akkoord dat men aan het uitwerken is. We zeggen niet dat het enkel een heel smalle perimeter is, we proberen om dit in totaliteit op te lossen voor alle bedrijven die mogelijks zijn geïnfecteerd.

Het is evident dat er voldoende budget zal moeten worden vrijgemaakt om de schadevergoedingen uit te betalen. Ik heb er ook geen belang bij dat er een akkoord wordt gesloten waar iedereen totaal ongelukkig over is. We zijn de mogelijkheden nu aan het uitputten om minnelijk tot een vergoedingsregeling te komen waarbij onze administratie adviserend optreedt en probeert te bemiddelen.

Op dit ogenblik zijn we ook nog niet bezig met subrogaties of dat soort zaken omdat we eerst de rechtstreekse piste aan het verkennen zijn, niet verkennen, maar aan het uitwerken zijn, en we bekijken of we daar via begeleiding van de mensen tot een goede oplossing kunnen komen.

Collega Rombouts en collega Schauvliege, jullie vroegen hoe duurzaam de oplossing is en wat met toekomstige schade. Dat is een heel belangrijk aandachtspunt dat ook in de besprekingen over de compensatieregeling aan bod komt. Onze administratie is daar ook gevoelig voor en bekijkt wat dit kan opleveren. Ook dat wordt meegenomen.

Idem met de fasering. Heel veel van jullie opmerkingen zitten mee in de gesprekken die worden gevoerd. In die zin zijn het goede opmerkingen. Als ze er niet zouden inzitten, dan kan ik ze meenemen. Het is 3M dat zelf het aanbod heeft gedaan om tot een oplossing te komen met de boeren. Zij nodigen uit, wij moeten zorgen dat we alles vatten als we tot een oplossing komen op individuele basis.

Collega Nachtergaele, er was inderdaad een vraag vanuit de commissie dat de boeren niet individueel in overleg zouden moeten gaan. Collega Dochy was daarvoor vragende partij. Daarom zijn we aan het werken aan een collectieve regeling. Het is geen regeling zoals een subrogatie, maar het is wel collectief, dus voor iedereen. De bezorgdheden die jullie stuk voor stuk aanhalen, zijn zaken die in de gesprekken effectief aan bod komen en worden meegenomen als er wordt gewerkt aan een oplossing.

Zoals ik zei, dit is niet echt een subrogatie. Die piste is niet weg. Als je een collectieve regeling kunt maken, dan is dat beter. We zitten ook niet in een gerechtelijke procedure wat de vergoedingen betreft.

Dat duurt zijn tijd. Het is als een inktvis met veel armen en we moeten maken dat we het geheel kunnen vatten, zoals jullie allemaal vanuit jullie bezorgdheden hebben opgemerkt.

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Minister, bedankt voor uw antwoorden en ook aan de collega's voor hun opmerkingen. Ik denk dat we allemaal een beetje op dezelfde golflengte zitten met enkele nuances zoals vertrouwen in de stuurgroep, individueel of collectief benaderen.

Ik wil u niet vastpinnen op januari, maar eind januari zal ik toch een nieuwe vraag om uitleg indienen. De collega's hebben gelijk en ik heb het ook gezegd, 3M kan een soort van compensatie geven aan de landbouwers, maar over een jaar is er nog een negatieve impact van de vervuiling.

Er waren verschillende collega's mee in Zwijndrecht toen we er met enkele omwonenden en met landbouwers hebben gesproken. Ik herinner me nog heel goed dat een van de landbouwers van een groot fruitbedrijf zei dat hij nu aan zijn spaargeld zat om te overleven, en dat hij het nog kon rekken tot het eind van het jaar. Dat waren letterlijk de woorden van die man.

Daarom durf ik bijna pleiten voor twee fases: een eerste compensatie en dan de totale afwikkeling van het dossier op een later tijdstip. Ik vrees dat er misschien landbouwbedrijven zijn die niet gaan overleven om het vol te houden tot de compensatie wordt uitbetaald. Vandaar de geregelde vragen van mijn kant en de tussenkomsten van de collega's. Het is ook onze taak natuurlijk, minister, om een en ander te doen bewegen. Dat zult u ook merken bij mijn volgende vraag. Ik noteer hier: eind januari, commissie Landbouw.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Stefaan Sintobin aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de verdeeldheid in de Vlaamse Regering over de stikstofproblematiek – 939 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord voor zijn vraag over de verdeeldheid in de Vlaamse Regering.

Collega Sintobin, wat insinueert u?

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Voorzitter, ik hoor van u dat er unanimititeit is in de Vlaamse Regering en u bent ongetwijfeld gerustgesteld.

Minister, u zei dat ik u niet mag vastpinnen op een datum of een tijdstip, maar met dit dossier doe ik dat wel, en iedereen weet uiteraard waarom. Ik zal niet mijn hele vraag herhalen, want de collega's van de commissie Landbouw en de commissie Leefmilieu kennen dit dossier wel.

Het betreft het stikstofdossier en het uitblijven van een vast stikstofkader. Minister, ik heb u daar al enkele keren over ondervraagd. Volgens de media heeft de Vlaamse Regering een veertiental scenario's met maatregelen laten uitrekenen. In elk scenario zou een plan opgenomen zijn om de piekbelasters zelfs te laten sluiten. Ik ga nu niet verder in op die veertien scenario's, want dat is ook toegelicht in de plenaire vergadering van 1 december. Ik heb daar toen een actuele vraag over gesteld.

Naar aanleiding van de betoging – weet u nog, voorzitter Dochy, toen we op de tractor zaten in Roeselare? – stelden we allebei een actuele vraag in de plenaire vergadering om te weten hoe het zat met het stikstofdossier.

Minister, zowel u als minister Demir van Omgeving waren in die plenaire vergadering aanwezig. Ik heb toen duidelijk gemaakt dat de landbouwsector dit voortdurende uitstel van een definitieve beslissing door het intern – voorzitter Dochy, ik zet dit tussen aanhalingstekens – 'geruzie' in de regering kan missen als kiespijn.

Bij de protestactie werd voortdurend verwezen naar de slogan 'Geef boeren een toekomst', maar hoe langer deze regering wacht met het nemen van beslissingen, hoe minder toekomst en hoe minder boeren er zullen zijn.

Minister, ik begrijp en ik ga ermee akkoord dat dit een heel complex dossier is en het is niet vanzelfsprekend om zomaar een beslissing te nemen, maar jullie zijn nu toch al een tijdje aan het overleggen met elkaar.

Er was altijd gezegd dat er eind december een definitieve beslissing zou zijn. Voor mij maakt het niet uit of dat eind december of januari of februari 2022 is, maar inzake rechtszekerheid kan het toch niet veel langer meer duren.

In diezelfde plenaire vergadering gaf minister Demir aan dat alles klaarlag en dat er gewoon nog wat knopen moesten worden doorgehakt, en dat iedereen zijn handtekening dan kon zetten. Minister, ook u zei dat het tijd was om te beslissen.

Minister, jullie zouden daar normaal gezien vorige vrijdag over beslissen, maar het is er niet van gekomen. Blijkbaar is er nog altijd – mijn excuses, voorzitter – onenigheid in de Vlaamse Regering over het stikstofdossier.

Het is niet mijn taak, en ik zal dat zeker niet doen, om een bepaalde landbouworganisatie te verdedigen, maar als ik lees en zie hoe minister Demir een beetje provocerend persberichten uitstuurt, dan vrees ik dat die unanimiteit nog verre van bereikt is.

Daarom heb ik de volgende vragen, minister. Wat is de stand van zaken? Heeft de Vlaamse Regering ondertussen al een akkoord bereikt of zal ze wachten tot het parlement in reces is?

Als er een akkoord is, welke maatregelen neemt de regering? Als er geen akkoord is – wat de realiteit is, denk ik – wat zijn dan nog de knelpunten? Zoals ik daarnet heb gezegd, lagen alle documenten volgens minister Demir en volgens uzelf klaar en moesten die alleen nog worden ondertekend.

Ik vraag niet alleen naar het waarom en naar de knelpunten, maar ik vraag u ook wat de deadline is, minister. Wanneer zullen onze landbouwers eindelijk duidelijkheid en opnieuw rechtszekerheid krijgen in dit dossier?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Het is inderdaad een actuele vraag. Uw vraag stond vorige week ook al op de agenda, maar ze is nog altijd actueel.

Collega's, de Vlaamse Regering heeft nog altijd geen akkoord. Ik moet daar niet flauw over doen. Er is een eensgezinde wil om tot een akkoord te komen, maar we zijn er nog niet. Dat heeft met een aantal factoren te maken. U hebt zelf gezegd, collega Sintobin, dat het complex is. Als je het eens geraakt over een aantal grote principes, dan moet je dat ook vertalen op het terrein en kijken wat de impact is op mensen en bedrijven. Wat is de leeftijd van de bedrijfsleiders? Waar zijn er mensen die ouder of jonger zijn? Je kunt wel zeggen dat je a, b en c zult doen, maar dan blijven de mensen op het terrein met al hun vragen zitten. Dat wens ik echt niet. Ik wil dat we in detail weten wat de effecten van onze beslissingen zijn en vooral wat de positieve impact is voor de stikstofdepositie in Vlaanderen. Dat is het uitgangspunt van dit dossier: we moeten ervoor zorgen dat de kwetsbare natuur beter beschermd wordt. De stikstofuitstoot in Vlaanderen moet omlaag. Er moet een vergunningenbeleid zijn dat rechtszekerheid en perspectief biedt aan de diverse economische sectoren. Dat is de industrie, maar ook de landbouw. Die twee zaken moet je met elkaar verzoenen.

We weten, collega's – ik heb daar nooit flauw over gedaan en ik zal dat nu ook niet doen – dat ook de landbouwsector een aanzienlijk deel van die inspanning op zich zal moeten nemen. Dat betekent dat er een combinatie van maatregelen moet komen die enerzijds inzetten op technische innovatie en anderzijds leiden tot het beheersen van de veestapel in alle opzichten. Sommigen zeggen dat alles opgelost is als je het aantal dieren vermindert. Laat me daar duidelijk over zijn, collega's: voor mij is de vermindering van het aantal dieren geen doel op zich. Maar als je bijvoorbeeld naar een gesloten systeem van uitstootrechten gaat – dat is nodig om tot emissiereductie te komen –, dan zal dat het gevolg zijn daarvan. Als we tot een dergelijk systeem komen, moeten we goed weten wat de gevolgen zijn en hoe we dat op een goede wijze op de markt brengen.

Op die manier zijn we aan het zoeken, collega's, naar individuele ontwikkelingskansen voor bedrijven die bijvoorbeeld een minder grote impact hebben op een stikstofgevoelige habitat. Een one-size-fits-all-beleid zal de problemen voor een stuk oplossen, maar niet voor alle zones in Vlaanderen.

We verwachten inspanningen van de landbouwsector, maar dat betekent – ik ben ook landbouwminister – dat we ook de nodige ondersteuning en flankering moeten bieden. Ik zag vanmorgen in een persbericht een uitspraak van collega Schauvliege: als je vraagt aan bedrijven om te stoppen, moet je zorgen dat daar budgetten tegenover staan. Ik vind het ook heel belangrijk dat het correcte budgetten zijn. Er zijn al sinds tien jaar een aantal rode bedrijven in Vlaanderen. Er is nog maar een oplossing gevonden voor twaalf bedrijven. Hoe komt het dat we niet al die zaken hebben opgelost? Misschien zit er ook een foutje in de manier waarop we met mensen in dergelijke situaties omgaan?

Dus we hebben ook budget nodig en dat maakt het voor mij een van de moeilijkste dossiers dat al op ons pad is gekomen.

Daar komt bij dat we ook al weten wat Nederland in de komende jaren zal doen. Daar staan ook budgetten tegenover en dat heeft hier een bepaald verwachtingspatroon gewekt. We zullen niets kopiëren, maar we moeten ervoor zorgen dat er budgetten tegenover de inspanningen staan en ook dat er perspectief is voor individuele bedrijven. We hebben gelukkig in Vlaanderen voorlopig nog duizenden enthousiaste – ook jonge – mensen die een toekomst zien in die landbouw. Ik heb het al een aantal keer gezegd: morgen zal niet gelijk zijn aan gisteren. Er is een verschil tussen die twee, maar de manier van begeleiding is daarin enorm belangrijk. Dat vraagt ook wat tijd, collega Sintobin.

Ik heb in de plenaire vergadering vorige week gezegd dat ik een kader wil uitzekken in de komende weken en dat we een einde willen maken aan de huidige onzekerheid, maar dat dat voor mij gepaard moet gaan met goede overgangsmaatregelen die vermijden dat bedrijven in grote problemen terecht zouden komen. Dat vraagt minutieus werk en het dossier is vandaag nog niet klaar, ook niet op technisch vlak. Het is wel iets wat ons dag en nacht bezighoudt, collega Sintobin. Ik weet niet of je de wallen kunt zien onder mijn ogen. Dat heeft ook te maken met alle besprekingen en ook met de intensiteit en de ernst waarmee er in dit dossier wordt gewerkt. Ik wil niet naar buiten komen met een akkoord waarover er niet volledig is nagedacht, maar met een akkoord waar ik achter sta.

U weet, collega's, dat de Vlaamse Regering een collegiaal beslissingsorgaan is. Dat betekent dat we het allemaal eens moeten zijn en dat er een goed evenwicht moet worden gevonden tussen de diverse belangen. Het uitgangspunt is duidelijk, zoals ik al zei: de stikstofdepositie moet omlaag in Vlaanderen. Op dat vlak is er weinig tijd te verliezen. Dat vraagt een inspanning van de industrie, maar ook van de landbouw en van een stevig flankerend beleid ter zake. Er wordt naarstig voortgewerkt, collega Sintobin en alle andere collega's die ongetwijfeld zullen aansluiten.

De voorzitter: Collega Sintobin, stelt u dat gerust?

De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Neen, dat stelt me niet gerust.

Minister, ik heb een suggestie: ik doe een bril aan om mijn wallen te verbergen. Dat is altijd een oplossing. *(Gelach)*

Wat uw antwoord betreft weet ik al lang dat er geen akkoord is. Ik kan best geloven dat de wil er is bij alle partijen en dat het een van de moeilijkste dossiers van de Vlaamse Regering is, maar het dossier gaat al veel langer mee. Hoe langer het duurt, hoe langer er ook rechtsonzekerheid voor de bedrijven is. Het is niet de oppositie of om het even wie die de tijdslimiet van eind december vooropgezet heeft. De Vlaamse Regering heeft gezegd dat ze zou zorgen dat er eind december een oplossing is voor het stikstofdossier.

U hebt gelijk: ik heb dat ook gezegd in de plenaire vergadering, maar dat was meer gericht naar uw collega-minister Demir, dat het gemakkelijk is om vanop uw bureau kruisjes te zetten of bedrijven rood te kleuren en te zeggen dat ze weg moeten. Dan je krijg je een abc-verhaal waarin de a's weg moeten, de b's moeten verhuizen en de c's moeten blijven. Zoals u zegt, minister, zitten er nog altijd mensen en gezinnen achter en daar moet ook rekening mee worden gehouden. Niemand zal ontkennen dat er een impact is op het milieu en dat er depositie is, maar ik zeg er altijd bij dat we nooit akkoord zullen gaan met de richtlijnen vanuit Europa, maar dat is een ander debat.

Ik ga ermee akkoord dat ook de landbouwsector initiatieven moet nemen, maar u zult het met me eens zijn dat de landbouwsector de afgelopen jaren al initiatieven heeft genomen. Ik heb al verschillende keren gezegd dat ik regelmatig contact heb met vooral jonge landbouwers en dat die wel degelijk bereid zijn om hun deel te doen. Ik stoor er me altijd aan dat de landbouwsector met alle zonden van Israël wordt beladen. Ik heb dat ook deze week nog in artikelen gelezen. Ik vind dat verschrikkelijk omdat mensen blijkbaar niet beseffen wat de landbouwsector betekent voor een maatschappij.

Ik denk dat er zonder landbouw geen maatschappij zou bestaan, maar daarover kunnen we op een later tijdstip nog verder debatteren.

Ik ben het ook met u eens, minister, over de vermindering van het aantal dieren. Het is heel gemakkelijk om te zeggen dat de veestapel moet verminderen met zoveel procent, maar je moet natuurlijk rekening houden met alle consequenties als je zo'n beslissing neemt.

Wat betreft de budgetten hebt u gelijk. In Nederland wordt er gesproken over miljarden euro's die worden vrijgemaakt om de gevolgen van de stikstofproblematiek op te vangen. Wij spreken hier over een paar miljoen euro. Een aantal mensen – en ik kijk dan naar de voorzitter – weet wat een degelijk landbouwbedrijf waard is. Met die paar miljoen euro zul je niet ver geraken, zeker als er in Nederland nu al miljarden euro's worden vrijgemaakt.

Het is misschien mijn slechte karakter – wat een aantal leden ongetwijfeld zal beamen –, maar kunt u bevestigen, minister, dat het inderdaad gaat om tegen-gestelde visies op landbouw tussen uzelf en de minister van Omgeving? Ik heb de indruk dat we in plaats van vooruit te gaan in dit dossier veeleer achteruitgaan of stilstaan. Kunt u dat bevestigen?

Ik weet dat ik u niet kan of mag vastpinnen op een datum, maar ik heb nu al genoteerd dat ik eind januari een vraag over het stikstofdossier zal indienen. Ik heb ook een vraag ingediend bij uw collega-minister Demir en ik had gehoopt om deze namiddag te kunnen aansluiten bij iemand. Dat is jammer genoeg niet het geval. Ik wil ook eens de kant van het verhaal van minister Demir horen. Wanneer denkt u dat de Vlaamse Regering tot een akkoord zal komen?

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Ik sluit me graag aan. Ik denk dat we allemaal worden getriggerd door dit dossier en ongeduldig kijken op welke manier we tot oplossingen kunnen komen. Ik wil beginnen met een positieve noot. Er was dit weekend in het dorp een tractoroptocht in een ongelooflijk mooie kerstsfeer. Dat heeft heel veel mensen samengebracht. Ze kwamen allemaal kijken naar een optocht van maar liefst honderd-en-zeven verlichte tractoren. De meeste opmerkingen die ik heb gehoord, zijn: wauw en amai, dat zijn allemaal jonge mensen. Ik stond ervan versteld dat mensen daar zo verbaasd over waren. Het is ongelooflijk dat mensen er te weinig bij stilstaan dat jonge land- en tuinbouwers willen bouwen aan een toekomst. Heel veel jonge mensen staan klaar om in de sector te stappen en in de toekomst te kunnen zorgen voor kwaliteitsvolle voeding.

Minister, ik ben het met u dan ook eens dat het een complex dossier is en dat alle facetten ervan in beeld moeten worden gebracht wat betreft de impact op zowel de omgeving als het bedrijf en de gezinnen. Die jonge mensen hebben heel veel gedaan om voor ons kwaliteitsvolle voeding te produceren en vooral ook om Vlaanderen een strategische positie te bezorgen op het vlak van de voeding. Als er een impact is, mag het heel duidelijk zijn dat de land- en tuinbouwsector dat niet alleen kan doen. Die boodschap is althans heel duidelijk in Nederland door-gedrongen en ik hoop dat dat inzicht ook in deze Vlaamse Regering aanwezig is. Dat zal nodig zijn om samen een stap voorwaarts te kunnen zetten en effectief een toekomst te bieden aan al die jonge mensen en bedrijfsleiders die zich vandaag actief in de sector inzetten.

Minister, ik heb een vraag over de rechtszekerheid. Ik heb het daar in het verleden ook al over gehad. We kunnen stellen dat die rechtszekerheid momenteel wankel is. Het is het einde van het jaar en we weten dat vergunningen in het verleden maar verlengd konden worden tot december 2022, dan betekent dat dat bedrijven opnieuw een vergunningsaanvraag zouden moeten indienen, maar dat ze totaal niet weten aan welke voorwaarden die moet voldoen. Dat maakt dat ze vanaf het begin van het jaar mogelijk in een rechtsonzekere positie terechtkomen. Kan het parlement daarvoor een initiatief nemen en/of hoe kijkt u daarnaar zodat we ten

minste kunnen voorkomen dat bedrijven in rechtsonzekerheid en dus in de illegaliteit dreigen terecht te komen omdat de overheid nog geen duidelijk kader heeft gecreëerd?

Voor alle duidelijkheid: de timing is belangrijk, maar de inhoud is in dit dossier minstens even belangrijk. We moeten zeker de tijd nemen om tot een goed besluit te komen, maar we moeten er ook over waken dat we de land- en tuinbouw-bedrijven niet in een onmogelijke situatie brengen waarvoor ze niet kiezen.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Ik dank collega Sintobin voor de vraag. Het is een vraag die we ons allemaal stellen. Minister, uw antwoord baart me ernstige zorgen want wat u vandaag vertelt, hebt u maanden geleden al verteld. Dat horen we al de hele tijd. Er komt niet veel bijkomende informatie. Het klopt: hoe langer we wachten, hoe groter de rechtsonzekerheid is. De toestand wordt alleen maar erger. Het probleem zal niet vanzelf oplossen. Het verbetert niet, het wordt gewoon erger.

Ik sluit me aan bij de vraag van collega Sintobin. Welke tegenstellingen zijn er nu precies? Ik hoor u daarnet vertellen dat de afbouw van de veestapel voor u geen doel is, maar mogelijk een middel. Ik lees in alle kranten dat u de hakken in het zand zet over de afbouw van de veestapel. Ik wil van u horen: onder welke condities is de afbouw van de veestapel wel bespreekbaar? Het is duidelijk dat we zullen moeten gaan naar een gecombineerd voorstel van maatregelen en dat de afbouw van de veestapel daar een onderdeel van zal zijn, naast een relanceplan voor de landbouw en natuurherstelmaatregelen. U lijkt zich te kanten tegen die eerste maatregel, namelijk de afbouw van de veestapel. Kunt u me vertellen onder welke condities u die afbouw van de veestapel wel ziet zitten?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik dank de collega's voor de aanvullende en heel pertinente – de meeste toch – vragen.

Collega Sintobin, we moeten het kader daarvoor uittekenen. We kunnen niet anders. We moeten ook een einde maken aan de onzekerheid. U hebt het zelf gezegd: het gaat over mensen die in een bedrijfsexploitatie zitten. Tegen sommigen zullen we moeten zeggen dat ze niet op de juiste plaats zitten en tegen anderen dat ze misschien niet zullen kunnen uitbreiden. Ik wil daar met heel veel verantwoordelijkheidszin over kunnen oordelen. De zaak roept heel veel vragen op. Als we nu niet proberen om een antwoord te zoeken op al die vragen, dan zullen die achteraf worden gesteld en dan hebben we geen antwoord. Dat is nog erger dan dat je nu nog wat tijd neemt om duidelijkheid over alles te krijgen.

U hebt heel terecht gezegd dat er ook overgangsmaatregelen moeten worden genomen. Dat zal effectief moeten gebeuren.

Wat die tegengestelde visies betreft zijn er binnen een coalitie uiteraard verschillende partijen. We zijn het eens over het uitgangspunt en wat er moet gebeuren. De doelstelling is ook heel duidelijk, net als het traject dat we tegen 2030 willen afleggen. Maar we moeten tot een werkbare oplossing komen die de landbouw en de industrie leefbaar houdt en waaruit niet blijkt dat de industrie alles mag en de landbouw niets. We moeten ook rekening houden met de cumulatieve effecten voor de boeren omdat er meer landbouwbedrijven zijn. Er zijn heel veel discussiepunten. Ik kan dat niet ontkennen.

Maar het is ook een technisch dossier waarin alle elementen goed moeten worden onderzocht en op punt gezet. Zoals ik al heb gezegd, moet alles voor mij in orde zijn. De boeren hebben daar ook recht op.

Collega Rombouts, u hebt terecht verwezen naar de rechtsonzekerheid en naar de overgangsregeling die nodig is. Dat gaat hand in hand met een definitieve regeling. Als het kader er is, moet er een openbaar onderzoek komen, vervolgens een definitieve beslissing en uiteindelijk moet de regelgeving worden uitgewerkt. Er is nog een jaar nodig voordat alles effectief in werking kan treden. Ondertussen is de vergunning van de boeren ook ten einde. Nu hebben ze een jaar nodig om een nieuwe vergunning aan te vragen. Als je het allemaal optelt, zit je twee jaar verder. Je kunt natuurlijk de indieningstermijnen een stukje korter maken. Er zijn wel mogelijkheden om goede overgangsmaatregelen te nemen, maar die moeten hand in hand gaan met de rest. Er zijn ook vergunningen die begin volgend jaar vervallen. We zullen een initiatief moeten nemen om ook daarvoor een oplossing te vinden zolang de regeling niet definitief is. Dat probleem is niet opgelost als we het voorlopige kader hebben. Dat is maar opgelost als het definitieve kader in werking treedt. Voor heel die periode moet er een overgangsregeling komen.

Collega Schauvliege, het gespin in de kranten is wat het is. Ik spin niet en mijn kabinet ook niet. Misschien worden we daarvoor gestraft. Als ik de krantenartikelen in de voorbije weken lees en zie in welke hoek ik word gezet, dan zou je zin krijgen om te spinnen, niet als een kat of een kater, maar om hetzelfde te doen. Dit dossier is voor mij te belangrijk om dat te doen. Ik zal niet ten koste van mensen allerhande zaken in de media verkondigen die niet correct zijn. Dat doe ik niet. Er is geen heilig huisje in dit dossier. De uitstoot moet omlaag. Ook de veestapel is voor mij geen heilig huisje. Sowieso zal de uitkomst van sommige maatregelen zijn dat er minder dieren zijn, maar dat is voor mij niet het uitgangspunt. Dat is het gevolg van beleidskeuzes die je maakt en waarvan je zeker bent dat de uitstoot ook naar beneden gaat. Ik heb het al een paar keer gezegd: wat dat betreft is er bij mij geen limiet. Je moet niet denken dat de eis van mij is dat er een ongebreidelde groei van het aantal dieren moet zijn. Dat vraag ik absoluut niet. Ik heb geen heilig huisje, maar ik wil ook dat de maatregelen die we nemen, effect hebben en dat we weten dat we op die manier vooruit kunnen.

Voor mij kan het nooit de bedoeling zijn – en dat is voor mij een rode lijn – dat we nu plots van dag op dag inbreken in bestaande bedrijfssituaties en dat we mensen die in de toekomst hebben geïnvesteerd, zouden dwingen om nu alles plots on hold te zetten zonder dat we ze correct vergoeden. Je moet echt correct zijn in wat je doet.

Collega Schauvliege, ik heb daarnet ook verwezen naar het feit dat een gesloten systeem van uitstootrechten bespreekbaar is. Ik vind dat niet zo slecht. Dat laat op sommige plaatsen ook individuele bedrijfsontwikkeling mogelijk. Ik vind dat op zich een bespreekbaar systeem, maar ik maak geen veronderstellingen omdat de doelstelling voor mij is dat de impact van de uitstoot van NO_x en ammoniak absoluut moet dalen. Het doel van de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) is de stikstofneerslag op de natuur verminderen, dus ook het verminderen van emissies, en dat kun je met heel veel maatregelen realiseren. Dat heb ik ook in de plenaire vergadering gezegd. Een bedrijf dat minder dieren zal houden, zal uiteraard minder impact hebben, maar er zijn ook technologische en voedermaatregelen. Daar mogen we ook geen taboes over hebben.

Iemand wilde die vraag ook graag aan collega-minister Demir stellen. Ik zal niet in haar plaats antwoorden, maar ik wil wel zeggen dat ook het engagement van minister Demir bijzonder groot is. Uit botsende gedachten groeit het licht. Ik vind het ook niet erg dat de gedachten soms eens fors botsen als dat gebeurt in functie van de oplossing die we gezamenlijk willen bereiken.

Collega's, kerst is doorgaans een periode van vrede en misschien een goede periode om een stapje te zetten in het ontwarren van een aantal moeilijke knopen. Ik heb deze week een indrukwekkende delegatie van boeren ontvangen, eerst van

de kippenboeren en vervolgens van de varkenshouders. Dat zijn heel indrukwekkende gesprekken die je niet onberoerd laten.

Ik moet dat wel zeggen. Met mensen spreken en luisteren naar hun zorgen laat niemand onberoerd, en mij zeker niet. Het sterkt me ook in de overtuiging dat we voor hen tot een menswaardige oplossing moeten komen.

De voorzitter: Ik dank de minister voor haar bevlogen antwoord.

De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Iedereen geeft een andere invulling aan het woord 'bevlogen'. Minister, u mag me in alle anonimiteit de nodige informatie bezorgen, en dan zal ik wel in uw plaats spinnen. Dat is geen enkel probleem. Ik zal u niet vernoemen.

Ik vind het wel jammer. Het is inderdaad een volledig antwoord, maar het is tegelijk ook geen antwoord. U spreekt over kerst en vrede, maar voor veel landbouwers zal het een rechtsonzekere kerst zijn. U zegt dat u de komende dagen en weken inspanningen zal doen. Ik hoop voor u dat u daarin slaagt.

We hebben vorige week ook heel wat gesprekken gehad met de varkensboeren, terwijl andere collega's vruchteloos voor hun scherm zaten te wachten tot de commissievergadering begon. Ik heb al een paar maanden geleden in de commissie gezegd dat de landbouwers binnenkort op straat zullen komen. Tot op heden blijft het protest heel braaf. Niet dat ik wil dat het er anders aan toegaat, maar het feit dat beide landbouworganisaties op straat komen, bewijst dat het water hen in diverse sectoren tot aan de lippen komt.

Het is zoals collega Rombouts zegt. Ik heb ook heel wat gesprekken en ik verbaas me er telkens opnieuw over dat jonge mensen van 20, 21 of 22 jaar een landbouwbedrijf opstarten of overnemen en met volle goesting een toekomst voor zichzelf en hun gezin willen opbouwen. Ze zeggen dat ze echt niet weten wat er volgend jaar zal gebeuren. U geeft een aantal zaken aan waardoor het twee jaar duurt, maar die mensen zijn daar natuurlijk niet van gediend. Ze moeten rechtszekerheid voor een langere periode krijgen.

U hebt op alles geantwoord, behalve op één vraag. Jammer genoeg kunt u niet meer antwoorden, maar u kunt het antwoord – nogmaals – in alle anonimiteit naar mij sturen. U hebt geen timing gegeven. Ik heb de indruk ... De Vlaamse Regering heeft beloofd dat er tegen eind december een oplossing zou komen. We zullen zien wat het resultaat is als ze in de komende dagen plots het licht ziet. Dan kunnen we misschien de commissie bijeenroepen, voorzitter. Ik wacht af en zie wat er gebeurt. Als er een akkoord komt, zal het parlement dat sowieso moeten bespreken. Als er geen akkoord is, staat hier op mijn briefje dat ik eind januari een vraag zal indienen bij minister Crevits en minister Demir.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.